

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) er en interesseorganisasjon for landets jegere og fiskere. Vårt hovedformål er å sikre allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsliv, både nå og i fremtiden. Derfor har vi et sterkt engasjement innen naturforvaltning og ulike jakt- og fiskepolitiske spørsmål. NJFF har nærmere 600 lokalforeninger og ca. 115.000 medlemmer på landsbasis. I NJFF-Rogaland har vi 14 lokalforeninger og ca. 7.500 medlemmer.

Stavanger 30/9-2019

Høringsuttalelse til Nasjonal ramme for vindkraft på land

NJFF Rogaland er positiv til at vindkraft nå er gjenstand for en nasjonal vurdering med utgangspunkt i Nasjonal ramme. NJFF Rogaland jobber tett sammen med FNF- Rogaland om sitt høringsinnspill.

Som OED og NVE har påpekt har organisasjonene lenge bedt om en annen tilnærming til vindkraftutbygging enn det vi har opplevd til nå. Rogaland fylke har ofret nok til kraftutbygging og må bevare det vi har til friluftsliv, naturmangfold og andre regionale bærekraftige prioriteringer.

I høringsbrevet fra OED står det bla. *‘Departementet ønsker innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme **og til om** det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge.’*

NJFF Rogaland mener at Nasjonal ramme bør videreføres og vi går nærmere inn på hvorfor og hvordan vi mener dette bør gjøres under Konklusjoner og anbefalinger. I tillegg til denne hovedanbefalingen har vi fire andre punkter som vi fremhever i denne uttalelsen.

Konklusjoner og anbefalinger

Nasjonal ramme må inngå i en helhetlig vurdering av vindkraft, også til havs.

NJFF Rogaland mener at Nasjonal ramme er et utgangspunkt for videre kunnskapsinnhenting. Men NR er utilstrekkelig som beslutningsgrunnlag for å ta stilling til videre utbygging av vindkraft i Norge. Eksklusjonsanalysene, som vi mener er gode, **må beholdes** og kvalitetssikres og kunnskap som er under utarbeidelse må inkluderes. Dette gjelder bla. kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder som ferdigstilles i alle kommuner snart, naturkartleggingene NiN (økologisk grunnkartet for Norge) må fremskyndes og KULA områdene (kulturlandskap av nasjonal betydning – kartlegging/registrering ferdigstilles ila. 2020) må inkluderes, for å nevne noen.

Vi viser til notat som er utarbeidet for FNF Rogaland, Stavanger Turistforening og NJFF Rogaland av noen av Norges fremste eksperter på konsekvensutredninger der de konkluderer med behovet for en Strategisk konsekvensutredning (SKU), en helhetlig utredning som sikrer at alle forhold belyses og utredes, og at alle relevante myndighetsorgan representeres.

Vi går nærmere inn på begrunnelsen for dette i innledningen i Vedlegg 1.

All videre utbygging av vindkraftverk i Rogaland må stanses. Natur- og friluftslivsverdiene i Rogaland må sikres for kommende generasjoner.

Rogalandsnaturen har allerede blitt utsatt for svært mange inngrep og blir stadig truet fra flere hold, ikke bare fra vindkraftutbygging. Vannkraft/småkraft, nettutvikling, samferdsel, voksende byer og

tettsteder (tross intensjoner om fortetting), massehåndtering, havbruk (også på land), og annen industri tar stadig mer av naturen som artene trenger og som friluftslivet er tuftet på. Vi registrerer positivt på at noen viktige områder er holdt utenfor analyseområdene, slik som Lysefjorden og Ryfylkeheiene, men mener at dette er langt fra nok. Siste teknologi innen vindkraftverk, med stadig voksende turbiner nå opp mot 250 m høye og større og rettere veier, vil være en forstyrrelse på lang avstand, og kunne sees fra den ene enden av fylket til den andre. Om synet av turbiner kanskje ikke er det viktigste vil disse påvirke vår sinnstilstand negativt. I tillegg kommer lyd og alle de andre forstyrrelsene som er godt kjent samt de irreversible inngrepene.

Vindturbinene og inngrepene vokser

Med disse digre vindkraftanleggene som nå settes opp eller planlegges oppsatt, blir det usannsynlig svære inngrep. Veianleggene blir adskillig større, dvs både bredere og behov for enda større fyllinger for å få fraktet vindkraftdelene frem. Riggplassene der den enkelte vindturbin monteres blir også adskillig større enn de vi kjenner fra de «små» vindkraftturbinene på ca. 135 meters høyde. Altså de irreversible inngrepene blir naturligvis større i hvert enkelt vindkraftanlegg. Det monteres nå vindturbiner på ca. 200 meters høyde og det meldes om at enda større vindturbiner planlegges.

I tillegg kan det nå se ut som om de allerede utbygde vindkraftanlegg som f.eks. Egersund vindkraftverk, beslaglegger og gjør adskillig større inngrep enn det utbygger Norsk Vind Energi søkte/varslet om før utbygging. Dette er alvorlig!

Konsekvenser for helse er langt mer enn tapt turterreng og risiko for iskast. Det kan bl.a. se ut som om ultralyd ikke er vurdert. Støyforurensing ikke er godt nok kartlagt.

Belastning for naturen og konsekvenser

NJFF Rogaland mener at den samlede belastningen på naturen og konsekvenser for friluftsliv i Rogaland allerede er for høy. Erfaringene fra både konsesjonsprosessene og fra inngrepene spesielt i Sør-Rogaland men også på Haugalandet med sine to svært dominerende turbiner, har ført til at NJFF og alle FNF organisasjonene i fylket har tatt svært konkrete standpunkt. Vi er spesielt bekymret for fugletrekkene som følger over land langs hele kysten og mener at **NRs behandling av temaet kan sees som direkte useriøst**. Hjortevilt blir skadet av skjæringer og i fyllinger med skarp steinmasse, viltrutene som har blitt fulgt i tusenvis av år, sperres av. Fredet rovfugl, store bestander av orrfugl og rype blir påvirket av utbygging og drepes av turbiner.

Vindkraftselskapene må pålegges å føre kontroll og registrere fuglekollisjoner. Det finnes eller det må videreutvikles utstyr som registrerer når fuglekollisjoner finner sted. Kollisjoner må meldes kommunens miljøavdelinger og ettersøk skal gjennomføres.

Bekkedaler blir fylt igjen av sprengt stein fra anleggene uten at det blir lagt tilstrekkelig gjennomløp for bekken eller den blir i noen tilfeller direkte gjenfylt. Det dannes «sumpområder» ovenfor fyllingen som tørker sakte opp i tørkeperioder.

Det må også forlanges at bladene på vindkraftturbinen får montert «støydempere» som skal begrense lydbilde fra hver enkelt vindturbin.

Anlegg for høyspentkabel, trafostasjoner, koplingsstasjoner mm.

Det er store mengder med kabel som skal til for å drifte et vindkraftanlegg. Det er kabling mellom de enkelte vindturbiner som skal kobles i koblingsstasjoner og videre til trafostasjoner. I tillegg kommer det km.vis av fiberkabel.

Det blir også lagt ned et omfattende jordingsanlegg med mange titalls km. med jordledning. Til slutt så skal jo den produserte strømmen tilknyttes en trafostasjon for tilknytning til ordinære strømmettet. Dvs at det må bygges høyspentlinjer over store avstander.

Det må settes tydelige krav om at slikt anlegg for kabel, koblingsstasjoner, trafostasjoner og høyspentlinjer legges slik at ytterligere inngrep unngås og at kabling legges i de allerede ødelagte naturområder, dvs det bygges ikke høyspentmaster og linjer over naturområder, men legges i anleggsveier e.l. i tilknytning til vindkraftanlegget og føres derfra skånsomt videre til trafostasjoner. Skjemmende og arealkrevende høyspentmaster og kraftlinjer med luftspenn må unngås.

Kraftverkene størrelse er endret i forhold til da konsesjoner ble søkt

Kraftverkene under oppføring nå er noe helt annet enn det som ble forespeilet da konsesjonene ble behandlet rundt om i fylkets kommuner. Teknologien er endret og belastningen på naturverdier, landskap, opplevelse og opphold i naturen er langt større enn det vi mener er forsvarlig.

NJFF Rogaland mener at det er nok vindkraft på land i Rogaland nå og at allerede igangsatte og konsesjonsgitte anlegg må stanses.

Det er behov for en grundig, samlet evaluering av konsekvensene av kraftverkene som er oppført både i Rogaland og i resten av landet, før nye blir vurdert.

Det må tas høyde for endringene i prosjektene og ny kunnskap vi får som resultat av evalueringen vi her ber om. Evalueringen er også nødvendig som grunnlag for å vurdere framtidige søknader om ny konsesjon av eksisterende kraftverk, søknader om utvidelser, vurdere behov for reduksjon av turbiner, eller ved nedleggelse og dekomisjonering av anlegg. Revisjon/søknader om fornyet konsesjon og endringer/nedleggelser må være gjenstand for vurdering iht. eksklusjonskriteriene i nasjonal ramme.

Alle konsesjonsgitte vindkraftverk som ikke er påbegynt i Rogaland må stanses

NJFF Rogaland mener at konsesjonsgitte, men ikke igangsatte prosjekt må utredes på ny! Manglende mulighet til å medvirke tidlig i prosessene gjør at følgende konsesjoner bør trekkes tilbake: 3 kraftverk i Tysvær kommune, Faurefjell i Bjerkreim, Gilja i Gjesdal og Sandnes vindkraftverk på Vardafjell. I tillegg mener vi at forholdene rundt bygging av Vardafjell vindkraftverk er så graverende at vi ber om at byggingen der stanses umiddelbart! De førstnevnte bør uansett være gjenstand for helt nye utredninger. Dette fordi alle utbyggingene har endret det vesentlige innholdet i avtalen siden søknaden ble innlevert og konsesjon gitt, og i tillegg kommer at de opprinnelige konsekvensutredningene er fullstendig foreldede og kan ikke brukes i dag. I Rogaland vet vi nå mye mer om den påvirkning vindkraftverk får i norsk natur, da spesielt fra våre erfaringer i Sør-Rogaland.

Konsesjonssystemet må tilpasses kompleksiteten og omfanget av vindkraftverk og prosessene må bli åpne og demokratiske.

NVE har i møte med organisasjonene bedt om innspill til prosessene. NJFF Rogaland har sammen med FNF Rogaland fremhevet problematiske forhold i konsesjonssystemet ifm. vindkraft som ikke er i samsvar med andre lovverk, da spesielt Plan- og bygningsloven. Kommuner og vanlige folk opplever nå en urettferdighet og forskjellsbehandling som er fullstendig uforståelig og som er mye av årsaken til de økende konfliktene og kommuners reaksjon til Nasjonal ramme. Energiloven må endres slik at den fungerer sammen med de andre lovverkene og slik at NVE har mulighet til å avvise prosjekter i tidlig fase, allerede ved melding eller før. I vedlegg 1 beskriver vi prosessene slik vi som høringsinstans har opplevd dem de siste 10 – 20 årene og i samtale med medlemmer, naboer og noen grunneiere. Vi kommer også med forslag om hvordan de kan endres for å ta vare på demokratiske rettigheter, bidra til å bevare den mest verdifulle naturen og sørge for at fremtidig behandling av vindkraftsaker blir så konfliktfrie som mulig.

NJFF Rogaland har sammen med FNF Rogaland gjentatte ganger kritisert NVE for ikke å følge Fylkesdelplanen for vindkraft i Rogaland (2007) i forbindelse med utdeling av konsesjoner. NJFF Rogaland var sterkt kritisk til den planlagte vindkraftutbyggingen i fylket allerede den gang, og

registrerer dessverre at alle våre verste analyser og konsekvenser hva en slik enorm utbygging ville medføre for fylkets natur har vist seg å stemme.

Vi vil gjenta det som vi skrev i vårt høringssvar til Fylkesdelplan for Rogaland:

Vindkraftanlegg vil stå i sterk konflikt til ønsket om å bevare landskapskvalitetene for denne delen av kysten. Tiltaket står i konflikt til naturverninteresser og friluftslivsinteresser.

På dette grunnlag mener NJFF-Rogaland at det ikke er plass til flere vindkraftanlegg i rogalandsnaturen.

Vi har plikt til å ta vare på naturen og mulighetene for jakt, fiske og friluftsliv også for kommende generasjoner.

Med vennlig hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland

Terje Havsø

Styreleder

Vedlegg:

1. Strategisk notat utarbeidet for FNF Rogaland og organisasjonene i Fylket.
2. Erfaringer fra Vindkraft i Rogaland
3. NJFF Rogalands innspill til Fylkesdelplan for Vindkraft i Rogaland (2007)

Strategisk konsekvensutredning – Vedlegg 1

Nasjonal Ramme er utilstrekkelig som beslutningsgrunnlag for å ta stilling til videre utbygging av vindkraft på land. Vi mener derfor at Nasjonal Ramme må videreføres som en Helhetlig Strategisk Konsekvensutredning som sikrer at alle forhold belyses og utredes, og at alle relevante myndighetsorgan representeres i en styringskomite under ledelse av OED i nært samarbeide med MD. Dersom dette ikke følges opp vil vi, også sett i lys av den verdien urørt norsk natur har i internasjonal sammenheng, vurdere videre det juridiske grunnlaget for å bringe en så viktig nasjonal miljøforvaltningssak inn for EFTA sitt etterforskningsorgan ESA. Både havvind og opprusting av eksisterende vannkraft må inn i mandatet for en slik utredning. Videre må regelverket for konsesjonsbehandling gjennomgås og forbedres for å ivareta miljøhensyn bedre, og for å sikre tilstrekkelig lokal og regional styring av arealressursene. Alle forhold vedrørende subsidier og skattefordeler som favoriserer vindkraft på land med tilhørende omfattende nedbygging av urørt natur må gjennomgås.

Norge har pr. i dag et overskudd av fornybar kraft på ca 10 TWh. Dette overskuddet vil øke til ca 20 TWh i år 2030, med de vindkraftkonsesjoner som allerede er gitt (iflg. NVE-publikasjon 84/2018). Statnett og Statkraft har dessuten konkludert med at behovet for tilleggskraft i forbindelse med økt «elektrifisering av Norge» (bl.a. transportsektoren) er mer enn dekket med de konsesjoner som allerede er gitt, og at realisering av disse vil medføre ytterligere kraftoverskudd og økt eksport av kraft. Skulle det senere bli behov for mer fornybar kraft, ligger det et betydelig potensial i oppgradering og utvidelser av eksisterende vannkraftverk. Dette kan gjennomføres med langt mindre miljøkonsekvenser enn utbygging av vindkraft på land. Dagens subsidieordninger (elsertifikater) og skattemessige fordeler favoriserer imidlertid vindkraft og hindrer mer effektiv utnyttelse av eksisterende vannkraftanlegg.

Vindkraft til havs har et enormt stort produksjons -potensiale og er i dag i ferd med å bli lønnsom for bunnfaste vindturbiner. En videreutvikling av allerede tilgjengelig teknologi for flytende vindturbiner kan gjøre denne teknologien lønnsom om relativt kort tid (antakeligvis 5-10 år). Norsk industri er i en unik posisjon for å erobre et internasjonalt marked og er klar til å satse dersom myndighetene tilrettelegger økonomiske rammebetingelsene tilsvarende hva de har gjort for vindkraft på land. Disse utbyggingene kan gjennomføres med langt lavere miljøkonsekvenser som i all hovedsak er reversible og kan skape verdier i en helt annen skala sammenlignet med vindkraft på land og dermed skape en langt mere bærekraftig vindkraftproduksjon.

Til tross for betydelige subsidier fra det offentlige, bidrar utbygging og drift av vindkraft på land til svært begrensede goder for det norske samfunnet. Leveransene av utstyr og tjenester fra norsk næringsliv er lave og sysselsettingseffekten er svært lav. Privateide selskaper og noen offentlig eide energiselskaper står som søkere til konsesjoner og disse selges i det vesentlige videre til utenlandske interesser med stor fortjeneste. Resultatet er at uerstattelig norsk natur ødelegges for alltid og at våre fellesgoder ofres til fordel for utenlandske interesser som bokfører norsk vindkraft som «ren fornybar energi» i sine energiregnskap. I tillegg bygges det opp betydelige private formuer i basert på nedbygging av norske borgeres felles naturressurser i de selskapene som tildeles konsesjoner. På denne bakgrunn kan vi ikke se at det foreligger tilstrekkelig begrunnelse for ytterligere utbygging av vindkraft på land. Like fullt framgår det at hovedformålet med NR er nettopp å legge forholdene til rette for videre utbygging av vindkraft i Norge, og finne fram til egnede arealer for dette. Sammen med allerede tildelte konsesjoner, vil denne innstillingen fra NVE føre til norgeshistoriens største arealinngrep.

FN sin nylig framlagte rapport om tap av areal og natur/biodiversitet understreker at tap av urørt natur og naturmangfold er et minst like stort internasjonalt miljøproblem som endringer i klima. Tap av leveområder gjennom endret arealbruk og fragmentering er den viktigste årsaken til tap av naturmangfold. Arealinngrepene i forbindelse med utbygging av vindkraft på land er omfattende og irreversible. Utbyggingene vil få vidtrekkende og varige konsekvenser for biologisk mangfold og leveområder for dyr og fugler. Verdifulle landskaper blir ødelagt i en skala som vi tidligere ikke har opplevd. Konsekvensene blir betydelig forringelse av vilkårene for rekreasjon og friluftsliv, og folkehelsen i landet vil bli påvirket negativt. Grunnlaget for framvoksende næringer som turisme og reiseliv blir redusert, og de samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske skadevirkningene vil bli store, spesielt da nedbyggingen av natur angår alle framtidige generasjoner.

De negative konsekvensene rammer hardt på lokalt nivå. Til tross for dette har lokale og regionale myndigheter svært lite de skulle sagt ved behandling av vindkraftkonsesjoner. Plan og bygningsloven er endret slik at all myndighet i forbindelse med behandling av konsesjoner for vindkraftutbygginger større enn 1 MW er overført til NVE og departementet. Mens andre planlagte arealinngrep styres av kommunene gjennom reguleringsplaner og kommuneplaner, gjelder ikke dette for vindkraftutbygging. Lokale myndigheters rolle er begrenset til å gi uttalelse til søknadene. NVE har myndighet til å gi konsesjon selv om både kommunen og grunneierne går imot utbygging. NVE har i utallige saker vist at de er lite lydhøre for de innvendinger som framkommer gjennom høringsprosessene. NVE har videre også rett til ekspropriere grunnen for å imøtekomme konsesjonssøker selv om både grunneier og kommune går imot konsesjon.

Etter hvert som flere vindkraftutbygginger har blitt gjennomført, har en erfart at forutsetninger som lå til grunn ved konsesjonsbehandling har blitt endret underveis, med resultat mer negative konsekvenser for natur og lokalsamfunn, og vilkår fastsatt av NVE ved konsesjonstildeling har blitt brutt av konsesjonshaver. NVE har vist manglende forutsetninger og evne til å overvåke og følge opp konsesjonsvilkårene. Dette står i sterk kontrast til kommunenes og fylkenes overvåking og oppfølging av andre private utbyggingssaker (hytter, brygger etc.), saker som oftest har langt mindre konsekvenser for miljø og samfunn enn vindkraftutbygginger.

Vi mener at prosessen med utarbeidelse av NR ikke i tråd med norsk forvaltningspraksis og utilstrekkelig for å danne grunnlag for så omfattende nedbygging av norsk natur som utredningen legger opp til. Mandatet fra OED forutsatte et samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren og andre relevante etater. Miljødirektoratet har f.eks. lagt fram sine anbefalinger i en egen rapport, men NVE har i mange tilfeller sett bort fra disse. Mesteparten av temautredningene har NVE stått for selv, og de omhandler i hovedsak en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget. Reelle og konkrete vurderinger av miljø- og samfunnsmessige konsekvenser innen de 13 utpekte områdene mangler, og sluttvurderinger og konklusjoner ang. områdenes egnethet er foretatt av NVE uten medvirkning av Miljødirektoratet. Når NVE samtidig er konsesjonsmyndighet, gir dette utredningen en klar og uheldig slagside. Prosessen bak utredningen skiller seg fra praksis ved tidligere utredninger av kontroversielle utbyggingsspørsmål, jfr. Samla Plan for utbygging av gjenværende vassdrag, Helhetlige forvaltningsplaner for sjøområdene i forbindelse med oljevirksomheten etc.

EU vedtok i 2001 et direktiv om strategiske konsekvensutredninger av miljøkonsekvenser av planer og programmer, det såkalte SEA-direktivet. Dette direktivet er signert av Norge, og tatt inn i vårt lovverk, men EFTA sitt overvåkingsorgan ESA har flere ganger kritisert Norge for manglende og ufullstendig gjennomføring. Alle planer og programmer som gir rammer for utbygging av prosjekttypen som krever konsekvensutredning, skal behandles i hht. til SEA-direktivet. Plan og bygningsloven har også innarbeidet egne bestemmelser om strategiske konsekvensutredninger (SKU) for den type overordnede planer som legger rammer for utbygging av enkeltprosjekt, herunder

vindkraft, jfr prg 7. Disse KU - bestemmelsene setter krav til medvirkning, prosess og innhold. Disse bestemmelsene ble også lagt til grunn ifb med Hav-vind utredningen som NVE utarbeidet i 2012 i form av en SKU. Disse forholdene er overhodet ikke diskutert i Nasjonal Ramme. Vi mener at behandlingen av Nasjonal Ramme er ikke i samsvar med verken SEA-direktivet eller Plan- og bygningslovens krav om konsekvensutredninger og at en helhetlig strategisk konsekvensutredning (SKU) må utarbeides av OED i bredt samarbeid med alle berørte departement og etater. Mandatet for denne utredningen må også omhandle alternative måter å produsere elektrisitet fra fornybare kilder, dvs. både vindkraft på land, vindkraft til havs og opprustning av eksisterende vannkraftvekt.

Det gjelder klare krav til hvordan slike Strategiske konsekvensutredninger skal gjennomføres, både ang prosess og innhold. Selve begrunnelsen for storstilt vindkraftutbygging er i dag mangelfullt belyst og diskutert og vurderinger av reelle alternativer som vindkraft til havs og opprusting av eksisterende vannkraftanlegg mangler. I saker som angår svært viktig og omfattende miljø- og arealforvaltning er det særlig viktig at disse behandles iht til relevant internasjonale standarder, innarbeidede nasjonale forvaltningsprinsipper for tilsvarende saker (vannkraft, oljeutbygging etc) og folks allmenne rettsoppfatning. Det kreves aktiv involvering av alle berørte parter og en dermed mest mulig objektiv vurdering av alle relevante forhold og interesser. I tillegg til natur- og miljø vil dette inkludere forhold som reiseliv, turisme, folkehelse, landskap samt sosio - økonomiske forhold knyttet til leveranser fra norsk næringsliv/sysselsettingseffekt/skatteinngang etc. Prosessen omkring Nasjonal Ramme framstår i dag som overstyrt og dominert av NVE som konsesjonsmyndighet, der andre viktige og legitime interessenter begrenses til kun å gi innspill og kravet om medvirkning er ikke tilstrekkelig ivare tatt.

Nasjonal Ramme er derfor utilstrekkelig som beslutningsgrunnlag for å ta stilling til videre utbygging av vindkraft på land. Vi mener derfor at Nasjonal Ramme må videreføres som en Helhetlig Strategisk Konsekvensutredning som sikrer at alle forhold belyses og utredes, og at alle relevante myndighetsorgan representeres i en styringskomite under ledelse av OED i nært samarbeid med MD. Dersom dette ikke følges opp vil vi, også sett i lys av den verdien urørt norsk natur har i internasjonal sammenheng, vurdere videre det juridiske grunnlaget for å bringe en så viktig nasjonal miljøforvaltningssak inn for EFTA sitt etterforskningsorgan ESA. Både havvind og opprusting av eksisterende vannkraft må inn i mandatet for en slik utredning. Videre må regelverket for konsesjonsbehandling gjennomgå og forbedres for å ivareta miljøhensyn bedre, og for å sikre tilstrekkelig lokal og regional styring av arealressursene. Alle forhold vedrørende subsidier og skattefordeler som favoriserer vindkraft på land med tilhørende omfattende nedbygging av urørt natur må gjennomgå

Erfaring med vindkraft i Rogaland Vedlegg 2

NJFF-Rogaland har med støtte av FNF sammen med de største «grønne» organisasjonene i Rogaland gjentatte ganger kritisert NVE for ikke å følge Fylkesdelplanen for vindkraft i Rogaland (2007) i forbindelse med utdeling av konsesjoner. Planen var meget ambisiøs og la opp til at det kunne bygges ut inntil 3 TWh i Rogaland. Status i dag er at det er innvilget over 4 TWh og 60 % av anleggene ligger innenfor definerte nei-områder i planen.

Det er positivt at det arbeides med Nasjonal ramme, men vi opplever at en mulig plan for vindkraft i Norge kommer for sent for Rogaland. Det er allerede avsatt 110 km² til vindkraftproduksjon, og det er mer enn arealet av hele Randaberg og Stavanger kommuner. NJFF, sammen med FNF-Rogaland mener at konsesjonene til noen av anleggene av ulike årsaker burde vært trukket tilbake. Dette gjelder konsesjonene til Gilja, Sandnes, Faurefjell, og tre kraftverk i Tysvær. I tillegg ser vi med stor bekymring på hva som nå utfolder seg på Vardafjell med mulige endringer av leverandører og turbintyper som kan forverre levestandardene ytterligere for vindkraftnaboer.

Rogaland er et fylke med en høy produksjon av fornybar energi. 77 % av vannkraftpotensialet er allerede bygget ut (Rogaland Fylkeskommune 2014). I tillegg er nå 110 km² øremerket produksjon av vindkraft. Gjennom vindkraftutbyggingen opplever vi nå at verdifulle natur- og friluftsområder bygges ned i et forrykende tempo.

Naturinngrepene blir større enn det utbygger søkte om

Den voksende, sterke motstanden mot vindkraftanlegg på land i Norge viser at folk flest har ikke vært forberedt på de store naturinngrepene og negative virkningene som følger med vindkraftanlegg, spesielt i kupert terreng. Mange som tidligere var positive til vindkraft endrer syn når de ser de store naturinngrepene som åpenbart aldri vil bli tilbakeført til det opprinnelige landskapet.

I Rogaland har vi erfart at inngrep er blitt betydelig større enn det utbygger søkte om og senere beskrev i detaljplaner. Her vil vi trekke fram eksempler fra to anlegg; Egersund vindpark og Måkanuten vindpark.

Egersund vindkraft – 3 ganger mer areal beslaglagt enn anslått i søknaden

Vi har sett spesielt på Egersund vindkraftanlegg. Det er vanskelig å forstå at anlegget er godkjent uten flere kritiske kommentarer fra NVE. Norsk Vind Energi AS anslo i søknaden at et areal på 120-180 dekar ville bli beslaglagt med oppstillingsplasser, interne veier med mer i vindkraftanlegget. Status viser at hele 454 dekar er beslaglagt. Det beslaglagte arealet er tre ganger større enn i søknaden! I detaljplanen skriver Norsk Vind Energi om veiene at «Bredden er 4,5 m med breddeutvidelse i svinger». På befaring har vi ikke funnet et eneste sted i anlegget der veien er smalere enn 6 meter! Vi er også kjent med at familien Svalestad-Nodland aldri fikk nabovarsel om vindkraftanlegget. Utbygger hadde brukt gamle kart der huset ikke var inntegnet. Resultatet er at nærmeste turbin ligger kun 500 m fra huset og de er sterkt plaget av støy. Målinger fra et eksternt firma anslår støy på 50 dB, noe som er 3 ganger høyere enn utbyggers beregning på 45 dB. Norsk Vind Energi er pålagt av Fylkesmannen i Rogaland å utføre nye målinger innen mars 2019. Resultatet er foreløpig ikke kjent.

Måkanuten vindpark – økning av 33 MW installert effekt uten ny konsekvensutredning

Måkanuten vindkraftanlegg søkte NVE om å få øke installert effekt fra 66 MW til 99 MW. Dette ble godkjent uten krav om ny konsekvensutredning til tross for at anlegg på mer enn 10 MW må konsekvensutredes. Saken ble dette påklaget til OED av FNF-Rogaland og Rogaland Fylkeskommune.

Anleggsarbeidet stoppet opp en uke i påvente av en kort og lite grundig tilleggsutredning i forhold til fugl, fikk utbygger fortsette utbygging. FNF her påklaget saksbehandlingen i OED til Sivilombudsmannen.

Erfaringene fra Egersund og Måkaknuten har bidratt til at NJFF Rogaland og FNF-Rogaland gradvis har mistet tillit til hvordan utbyggingen av vindkraft foregår i Norge.

Fuglekollisjoner og andre naturødeleggelser

Allerede etter et par mnd. drift ble det funnet drepte eller skadede havørner i tilknytning til Egersund vindpark og Svåheia vindkraftanlegg. Det er disse fuglene som er funnet av tilfeldig syklist og turgåer. Det finnes ikke noe opplegg for registrering av fuglekollisjoner. Vi må nok regne med at flere større fugler har blitt drept i anleggene.

I deler av Egersund vindkraftverk er det sprengt stein som ligger utover i terrenget. Eventuell dekning kan ikke ha vært tilstrekkelig.

Utløp fra mindre vann er endret, bekkene lager nye løp over stier mm.

Fylkesdelplan vindkraft i Rogaland – erfaring:

Dette sitatet fra saksbehandler Time kommune sier det meste om fylkesdelplanen:

«Kommunene i Rogaland var for ca 10 - 15 år siden med i prosessen med å utarbeide Fylkesdelplan for vindkraft.

Områder ble vurdert når det gjaldt ulike konfliktområder, som f.eks friluftsliv, kulturminner, biologisk mangfold, naturvernområder osv. . Områder ble klassifisert etter trafikklys-prinsippet: Grønt = kan bygges ut, Gult = må undersøkes nærmere pga endel konflikter, Rødt = store konflikter, bør ikke tillates utbygd.

Jeg jobbet med miljø i Time kommune og var involvert i prosessen. I ettertid ser en at diverse aktører setter opp vindmålemaster uten hensyn til lokalitetens farge i fylkesdelplanen. Og det deprimerende er at NVE heller ikke ser ut til å legge fylkesdelplanen til grunn når konsesjoner tildeles.

Så mye (eller lite) er altså lokalt og regionalt planarbeid verdt når nasjonalpolitisk «moteriktig» energiproduksjon skal gjennomføres.

Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland er ikke verdt papiret den ble trykket på!»

Evaluering av konsesjonsprosess og forhold til lovverk og føringer

Erfaringer:

Det må bli slutt på at vindkraftselskapene ordner seg avtaler med grunneiere lenge før det i det hele tatt er vurdert eller konsekvensbehandlet hvor vindkraftanleggene kommer. Slik det er nå så løper selskapene rundt og ordner seg avtaler og skaper forhåpninger hos grunneiere og kommuner om kommende inntekter.

Folkeopprør:

Etter hvert som vindkraftanleggene er i ferd med å bygges eller ferdigstilles begynner det å gå opp for befolkningen hva dette egentlig er for noe.

Det er store protester med allmannamøter rundt de neste prosjektene som kommer i Rogaland og Sirdal. I Bjerkreim snur kommunestyret og vender tommelen ned for Faure vindkraftverk. Det samme skjer i Gilja og Sandnes.

Men usikkert hvordan dette kommer til å gå.

I Tysvær og i Sirdal/Flekkefjord er det store protester. Det er nå over 150 000 medlemmer i diverse facebookgrupper som er motstandere av utbygging av vindkraft på land i Norge.

Villreinen:

Når det nå også sees mot Sirdal og andre deler av Agder, indre deler av Rogaland for muligheter og planlegging av vindkraftverk, må vi være ekstra våkne i forhold til villreinens leveområder.

Villreinen lever i disse områdene allerede under sterkt press i forhold til tidligere enorme vannkraftutbygginger og nå de siste tiår, en massiv hytteutbygging på fjellet. Det må avsettes store nok bufferområder til villreinens leve- og trekkområder. Her må også tidligere tiders leve- og trekkområder vurderes om reinen kan vende tilbake til. Disse områdene må i tilfelle spares.

Uttale til Fylkesdelplan for Vindkraft i Rogaland fra 2007, Vedlegg 3

Rogaland Fylkeskommune
Regionalplanseksjonen
Postboks 130
4001 Stavanger

Sandnes/Egersund, 20.04.2007

Uttale til Fylkesdelplan for Vindkraft i Rogaland

Norges Jeger- og Fiskerforbund - Rogaland er med sine nær 7.000 medlemmer i Rogaland sterkt opptatt av å sikre de naturverdier som i dag finnes i vårt fylke. Spesielt viktig blir dette arbeidet i et fylke som er såpass sterkt berørt av tidligere kraftutbygginger, hvor over 70 % av potensialet for vannkraft er utnyttet og hvor det er gjennomført omfattende utbygginger knyttet til hyttebygging og veinett.. Det er ikke tvil om at dette har medført omfattende negative virkninger for naturen, økologien, vilt og fisk, samt redusert rekreasjonsverdi i de berørte områdene. Naturen i Rogaland er under sterkt press og det er viktig at de politiske myndighetene er seg bevisst sitt ansvar med å etterlate seg også uberørt natur til våre barn og etterkommere.

Oppsummering:

NJFF-Rogaland er positiv til at det foreligger en Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland som faglig grunnlag for utbygging av vindkraft i Rogaland. NJFF-Rogaland var en av pådriverne med å få på plass en slik fylkesdelplan. Fylkesdelplanen har vært meget nyttig da den har gitt oss en langt klarere forståelse av hvilke ufattelig ødeleggende arealinngrep en slik utbygging vil representere for rogalandsnaturen.

Fylkesplanen har foreslått 10 såkalt ja-soner der det hevdes at det er forholdsvis lite kontroversielt å bygge vindparker. Vi mener at også et klart flertall av disse ja-sonene representerer betydelige negative inngrep som vi mener er uakseptable.

Arealbehovene for vindkraftanlegg er formidable. I utgangspunktet er det ca 2 % av det beslaglagte arealet som blir fysisk berørt av vindmøller, trafostasjoner og ankomstveier til planområdet. Det kreves store veianlegg for tilknytning til hver vindmølle og det sier seg selv at det må brutal fremferd til for å anlegge vei i vårt kystlandskap som for en stor del består av fjell, knauser og sårbar lynghei.

Arealet som kreves for å produsere 4 TWh er 4-5 ganger større enn Stavanger kommune. Til sammenligning krever et CO2 rensert gasskraftverk som produserer samme kraftmengde et arealbehov som er promiller av arealinngrepene knyttet til vindmøller.

I fjellheimen vår er det allerede gjort store inngrep i sårbar natur grunnet vannkraftutbygging, og NJFF-Rogaland kan ikke akseptere ytterligere nedbygging av også vårt ytre kystlandskap.

Kyststripen og lyng- og heimområdene i Rogaland har store økologiske variasjoner, og svært lite av den er vernet. Den bør forvaltes forsvarlig.

I stor grad representerer vindmølleutbygging irreversible inngrep i områder som i dag må sies å være relativt uberørte. Vi mener det påligger dagens politikere å være svært tilbakeholden med å støtte en utbygging som i den grad det legges opp til her vil være blant de største inngrep i rogalandsnaturen noensinne og som vil etterlate våre etterkommere inngrep som for all fremtid vil fremstå som store sår i naturen.

NJFF-Rogaland er på bakgrunn av de enorme arealinngrepene som vindmølleutbygging representerer i forhold til den begrensede produksjonen imot videre vindmølleutbygging i rogalandsnaturen.

Befolkningsvekst:

Det forventes en befolkningsvekst på 5,2 % i Stavanger-regionen frem til 2015, størst vekst forventes på Nord-Jæren (kilde: Næringslivets Næringsutvikling – Næringslivets arealbehov og lokaliseringspreferanser). Befolkningen vil igjen ha behov for tilgang til kvalitets natur- og friluftsområder. Dette må vektlegges i videre planarbeid. Vi kan ikke se at dette i tilstrekkelig grad er hensyntatt i fylkesdelplanen.

NJFF-Rogaland mener at vi har ingen rett til å ødelegge naturen, men at vi snarere har en forpliktelse til å etterlate oss uberørt natur til kommende generasjoner.

Utøvelse av friluftsliv:

Vindkraftanlegg i eller nær friluftsområder vil sterkt kunne påvirke et områdes karakter. Friluftsliv utøves ofte av mennesker som ønsker seg bort fra dagliglivets stress, og disse vil oppsøke områder med stillhet, natur- og kulturverdier. Både støyen fra vindturbinene og den visuelle påvirkningen vil uvegerlig føre til at området derfor blir mindre attraktivt for friluftsliv.

I forbindelse med søknader om vindkraftanlegg blir det ofte argumentert med at veiene inn til vindkraftanleggene gir økt tilgjengelighet og dermed mulighet for friluftsliv for brukergrupper som ikke ellers ville hatt tilgang på området. I Rogaland er det et omfattende veinett som gir god tilgang til naturområder i hele fylket. Det er generelt ikke behov for flere veier for å utøve friluftsliv. Tvert imot vil det omfattende veinettet som bygges i forbindelse med vindkraftanlegg, av mange oppfattes som det største inngrepet.

Det er satt nasjonale mål om at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og naturgrunnlaget bevares.

Jakt, fiske og friluftsliv:

Rogaland Fylkeskommune har i utkastet til fylkesdelplanen for vindkraft allerede på grunnlag av sine egne analyser med tanke på konfliktgrad i forhold til landbruk, reiseliv, regional visuell virkning, verna vassdrag, naturvern, inngrepsfri natur, friluftsliv o.s.v., kommet frem til en klassifisering av nei/kanskje/ja-områder.

Store arealutbygginger medfører at dyr og fugler fortrenses fra viktige områder, også av økt menneskelig aktivitet i forbindelse med vindparkene som kan være like forstyrrende som vindturbinene.

Det fremkommer ingenting i fylkesdelplanen når det gjelder påvirkningen av utøvelsen på jakt og fiske ved utbygginger. En slik mangel ser vi medfører feilaktige konklusjoner knyttet til flere av ”ja-sonene”.

Eksempelvis vil vi her påpeke forhold om de to ”ja-sonene” som er lokalisert sør i fylket, benevnt som området B, i Svåheia, Grødem, Spjodevatnområdet, og området C i Tekse, Stokkafjell, Rygla og Gyadalsområdet.

Området B (Svåheia, Grødem, Spjodevatnområdet):

Jakt:

Eigersund jeger- og fiskerforening disponerer småvilt- og rådyrjakten. Det er et av foreningens mest brukte jaktterreng.

Det er spesielt populært med jakt med hund etter rådyr, og trening og jakt med fuglehunder. Det er et terreng som om høsten har et stort innslag av rugder og litt orrfugl. Det foregår også elgjakt her, denne jakten disponerer grunneieren selv.

Eigersund Jff leier også jaktrett av skoglaget i Åseheii, et jaktterreng der det jaktes på rådyr og småvilt. Dette nevnes pga at dette terrenget ligger like nord for Svåvatnet med utsikt utover Svåheia, slik at det får visuelle effekter for jakten i Åseheii.

Vi er også kjent med at det drives både småvilt- og rådyrjakt, både fra eiendommene i Lædre, Rodvelt og Mong området. Det kan synes som at bestanden av rådyr er i en fin utvikling og er økende på disse eiendommene (økende fellingstall pleier å være en god indikator). Elgjakt er aktuelt i terrengene øst for Svåheia, der flere jaktlag driver elgjakt.

Fiske:

Det drives et utstrakt fritidsfiske både langs land fra Stapnes, og strekningen Lædre til Mong, og fritids- og yrkesfiske fra båt utenfor det samme området. Det er bl.a. kilenotfiske, hummer- og krabbefiske.

I vann (bl.a. Brannalsvatnet) på eiendommen til Eigersund skog- og treplantingesselskap driver Eigersund jff med kultiveringsarbeide med den hensikt å få til brukbare fiskevann for fritidsfiske. Foreningen setter ut fisk (ørret) i vannet og ser videre på mulighetene for at ørret kan overleve og reproducere i vannet/vannene.

Laks og sjøørret går inn i Nålaugvika og opp i Svåvatnet. Hver høst gyter laks og sjøørret ved utløpet fra kraftstasjonen og tilhørende småbekker i Grødem. Det er også observert gyteklar laks eller sjøørret i Rangåa.

Biologisk mangfold:

I tillegg til det allerede nevnte småviltet, rådyr og elg som vi mener det er en naturlig og levedyktig bestand av i dette området, vil vi nevne litt om rovfugler og dyr.

Det er en bra bestand av mår og rev. Det drives fellefangst av rev i umiddelbar nærhet av Svåheia.

Hubro, ørn, hauk, falk og havørn:

Det er registrert hekkende hubro i kort avstand fra dagens avfallsanlegg (registreringer gjort av Stavanger Museum). Vinterstid er det et uvanlig stort innslag av kongeørn i det samme området. Hønsehauk og spurvehauk er også vanlige arter her. Jaktfalk er observert. Jaktfalken har sin registrerte hekkeplass litt lenger unna, men jakter også i områdene rundt avfallsanlegget på Svåheia. Det er den store mattilgangen og store måke og kråkebestander på avfallsplassen som lokker alle disse rovfuglene til området.

De siste år har vi langs kysten fra Sokndal til Egersund og Hellvik hatt et økende besøk av havørn. Det er i høst-2006 sikre observasjoner på opptil 4 havørner som jakter samtidig på flere av de nevnte steder, observert av flere jegere, turfolk og bønder. Flere havørner har blitt observert utover hele våren 2007 slik at det kan se ut som om disse er fast etablert i kystområdet.

Friluftsliv og ferdsel:

Mange av de tilgrensende friluftsområder vil bli berørt av støy, skygge/rotorblink fra vindturbinene. Nylig tilrettelagte og oppmerkede turstier i Grødem og Brannndal, store deler av Rodvelt og kystområdene i Mong og Lædre vil i høyeste grad bli berørt om området skulle bli utbygd for vindkraft. Postvegen mellom Lædre og Mong er en mye brukt turvei. Veien går like forbi gården "Heia", et godt bevart kyst- og kulturlandsskapsområde, som vil bli nærmeste nabo til vindparken.

Opplevelsesverdi og arealbeslag:

De visuelle konsekvensene av et vindkraftanlegg vil i veldig stor grad ødelegge naturen i området, sett både fra sjø og land. Over 135 meter høye vindmøller vil bli et ufattelig stort inngrep i Dalane-naturen og gi store visuelle forurensinger i dette særpregede landskapet. Bergarten anortositt, områdene med lyngheier og den nydelige blomsten "klokkesøte" er alle sjeldenheter som vil bli berørt av anlegget.

Foreslått vindmøllepark ved Svåheia er lagt til et åpent landskap som i hovedsak består av kystlynghei. Inngrep av denne type vil få høy eksponering – også mot havet.

Den sørlig delen av området som er båndlagt til vindmøllepark, berører et landskapsområde omtalt som A3 Nordfjord – Mong – Svånes, i rapporten *Vakre landskap i Rogaland*.

Rapporten gir bl.a. følgende veiledning til fremtidig bruk: "Ny bebyggelse må søkes konsentrert til eksisterende bygningsmiljø, og en må unngå inngrep i høydene som bryter dagens karakteristiske lands relieffvirkning. ...".

Vindkraftanlegg vil stå i sterk konflikt til ønsket om å bevare landskapskvalitetene for denne delen av kysten. Tiltaket står i konflikt til naturverninteresser og friluftslivsinteresser. NJFF-Rogaland anser området som ikke egnet for vindkraft utbygging på bakgrunn av de mange konfliktene i forhold til jakt, fiske og friluftsliv.

Område C (Tekse, Stokkafjell, Rygla, Gyadalsområdet):

Dette distriktet har i generasjoner blitt benyttet for jakt, fangst og fiske. Det er et viltrikt område med et forholdsvis stort arts mangfold. Det har i alle år blitt drevet et utstrakt og mangfoldig friluftsliv i dette distriktet som varierer fra frodige dalbunner til høye topper med høyfjellspreg.

Jakt, fangst, fiske og friluftsliv:

I liene drives det småviltjakt som jakt på orrfugl, rugde og hare, på toppene jakt etter rype. Fellefangst av mår og rev har alltid stått sterkt i dalen. Elgjakt har det vært i mange år både på Stokkafjellet, Gyadalen og Ualandsområdet. Nytt de siste årene er stadig større utbredelse av hjort. Denne viltarten er i stadig vekst i dette terrenget og det er åpnet for jakt som lykkes svært godt. Området er også kjent som et bra rådyrterreng med mye dyr og fellinger. Vinterstid er det mange observasjoner av kongeørn som trekker i fjellene ved Stokkafjellet og Rygla.

I vannene i dalbunnen er det gode stammer av både røye og ørret. Det er åpnet for salg av fiskekort for flere av vannene.

Av de mer spesielle friluftaktivitetene nevnes også fjell- og isklatring i de stupbratte fjellveggene på nordsiden (i Gyadalen) av det analyserte området. Turløypen ”opplev Dalane” går midt i gjennom dette.

NJFF-Rogaland mener at følgene med et fremtidig vindkraftanlegg i Område C (Tekse, Stokkafjell, Rygla, Gyadalsområdet) kan være dramatiske også i forhold til den fine utviklingen bl.a til hjorteviltet og vil ramme også utøvelse og opplevelsesverdien av jakt, fiske og friluftsliv.

Tiltaket står i konflikt til naturverninteresser og friluftslivsinteresser. NJFF-Rogaland anser området som ikke egnet for vindkraft utbygging på bakgrunn av de mange konfliktene i forhold til jakt, fiske og friluftsliv.

Fuglekollisjoner:

Europeisk forskning om fuglekollisjoner og virkning på leveområder for fugl har i hovedsak konsentrert seg om vindkraft i landbruksområder og områder med betydelige inngrep.

Amerikanerne har derimot gjort forskning på vindkraftverk i villmarksområder. Forskningen viser stor variasjon i hvordan vindkraft virker på ulike arter, fra relativ beskjeden effekt på andefugler i Danmark, til alvorlige konsekvenser for kongeørn i USA.

I Norge kjenner vi fra vindparken på Smøla allerede til de alvorlige konsekvenser for havørn som kolliderer med rotorbladene på vindturbinene.

Vi må kunne gå ut i fra at det vil være lignende momenter som vil spille inn i forhold til de andre ”ja-sonene” som høringsutkastet omtaler.

Visuelle effekter:

I Norge i dag må vi kunne si at samfunnet er sterkt opptatt av visuelle effekter enten det gjelder arkitektur, høyde på hus og hytter, fargevalg og lignende. Eksempelvis blir det i lokale byggeforskrifter satt tydelige regler for mønehøyder på hytter i nære kyststrøk for at de ikke skal virke skjemmende sett fra havet. Det blir i byggefelt sagt noe om detaljer som farge på hustak, takrenner m.m. dette på grunnlag av visuelle effekter for hverandre.

Det vil for alle være klart at det å plassere over 135 meter høye vindturbiner ut i vårt åpne landskap, vil ha dramatisk visuell påvirkning for opplevelsen av området.

Hittil er det som regel vindturbinenes visuelle påvirkning i landskapet som har vært fremhevet som negativ for friluftsliv. Dette gjelder spesielt når vindturbinene påvirker viktige eller mye brukte friluftsområder, landskap med stor symbolverdi eller inngrepsfrie områder. I tillegg til selve vindturbinene, vil anleggsveier og kraftlinjer påvirke opplevelsen av landskapet. Sjenerende støy vil også kunne virke negativt for friluftslivet.

Forurensing:

Det er i anleggsfasen det er størst risiko for forurensing av omkringliggende naturmiljø. Anleggsperioden som er planlagt å vare i 1,5-2 år vil på for eksempel 40 møller gi 155 tonn avfall hvorav neste 3 tonn er farlig avfall. Fra driften av de enkelte vindmøllene vil det oppstå noe farlig avfall, i all hovedsak spillolje (2000-3000 liter, basert på 40 møller) og bruk av oljefilter. Både i anleggsfasen og videre drifting vil forurensingen være en trussel for vann, bekker og fremtidig kultiveringsarbeid.

Produksjon av fornybar energi i Rogaland:

I dagens klimadebatt er det stor fokus på å produsere fornybar, ikke forurensende energi. Det er få fylker i landet som produserer så mye fornybar energi som Rogaland.

Rogalandsnaturen, må det trygt kunne sies, bidrar med sin del av fornybar energi. Over 70 % av vassdragene våre er allerede utbygd til kraftproduksjon. NJFF-Rogaland mener Rogalandsnaturen har bidratt nok til produksjon av fornybar energi. Store deler av fjellheimen vår er tydelig berørt av denne kraftutbyggingen. Vi ønsker ikke at gjenværende naturområder fra fjellheimen og ned til kysten nå også bygges ned.

Klimaendringene i Skandinavia vil medføre en høyere middeltemperatur og økte nedbørsmengder gjennom hele året. Dette vil medføre at dagens vannkraftproduksjon vil øke med over 10%. Det blir også meldt, og satt i gang produksjon fra flere mini- og småkraftverk. Dette sammen med modernisering av eksisterende kraftverk med ”glatting” av tunneler og utskifting av eldre, mindre effektive vannturbiner, vil til sammen bety en betydelig økt produksjon av fornybar energi.

I Rogaland er det bygget fem små vindturbiner, mens to vindmølleparker allerede har fått konsesjon (om lag 40 vindmøller).

Vi vil og påpeke mulighetene for utnyttelse av jordvarme, bioenergi, bruk av metangass fra avfallsanlegg m.m., for bruk i ny og eksisterende bygningsmasse.

I tillegg kommer gasskraftverket på Kårstø med CO₂ rensing som vil gi en svært stor økning av kraftproduksjonen i Rogaland (+ 3,6 TWh). I tillegg vurderes produksjon av energi knyttet til Risavika.

Det er lagt opp til at Fylkesdelplanen skal ha et langsiktig perspektiv, men skal kunne rulleres hvert fjerde år. Vi står foran nye spennende produksjonmetoder for energi med flere alternative løsninger. Felles for disse er at de er lite arealkrevende og gir betydelig produksjon av tilgjengelig energi for samfunnet. Vi mener det blir helt feil å bygge ned rogalandsnaturen nå for en svært arealkrevende og lite effektiv produksjon som vindmøller representerer når langt bedre alternativer er på trappene.

Skal vi ta vare på rogalandsnaturen eller skal vi bygge den ned?

Det er en gjengs oppfatning at Norge har store, relativt urørte naturområder, og at disse inngår som en viktig del av vår norske identitet og naturarv. Imidlertid har den teknologiske utviklingen og den stadig økende utnyttelsen av naturressursene ført til en sterk reduksjon av inngrepsfrie naturområder i Norge. Dette gjelder spesielt de siste 40-50 årene. Rundt forrige århundreskifte kunne om lag halvparten av Norges areal betegnes som villmarkspreget, i den forstand at områdene lå mer enn 5 kilometer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep. Per januar 2003 var det ca. 11,7 prosent igjen av de villmarksprega områdene.

I Rogaland er det i dag lite gjenværende inngrepsfrie naturområder, og det er svært få områder som er villmarkspregede (under 0,5 %). Det er derfor viktig å bevare de områdene som er igjen. Det er også et nasjonalt mål å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på. I forhold til kravene som EU nå stiller for å sikre gjenværende uberørte områder og stoppe reduksjonen av biologisk mangfold så har også vår egen miljøvernminister uttalt at Norge har kommet i bakleksa og at vi nå må ta et krafttak for å stoppe denne utviklingen. Det gjør vi ikke med å bygge ned hele kyststripen vår med vindmøller.

Store vindturbiner vil være blant de mest dominerende byggverk som til nå er utplassert i norske landskap. Ikke minst gjelder dette i de åpne og lite utbygde landskapstypene langs kysten og i fjellet, der det på grunn av vindforholdene er mest aktuelt å bygge vindkraftanlegg. På grunn av rotorens bevegelse, vil vindturbiner være mer visuelt dominerende enn for eksempel kraftledningsmaster.

I våre heiområder er det allerede gjort store inngrep i sårbar natur grunnet vannkraftutbygging, og NJFF-Rogaland kan ikke akseptere ytterligere nedbygging av også vårt ytre kystlandskap. Kyststripen og lyng- og fjellheiene i Rogaland har store økologiske variasjoner, og svært lite av den er vernet. Den bør forvaltes forsvarlig.

Konklusjon:

Fylkesdelplanen har, som tidligere nevnt, vært meget nyttig da den har gitt oss en langt klarere forståelse av hvilke ufattelig ødeleggende inngrep en slik vindmølleutbygging vil representere for rogalandsnaturen. Vi vil hevde at også ja-områdene i Rogaland vil ha en betydelig negativ innvirkning på det biologiske mangfoldet og utøvelsen av jakt, fiske og friluftsliv. Muligheten for å utøve jakt vil antakeligvis bli sterkt begrenset hvis det i det hele tatt vil være gjennomførbart, og muligheten for et fullverdig friluftsliv vil bli sterkt redusert. Det er heller ikke attraktivt å utøve friluftsliv i vindparker pga. støynivå fra rotorblader og generatorer, elektromagnetiske felter, refleksblink etc.

På dette grunnlag mener NJFF-Rogaland at det ikke er plass til flere vindkraftanlegg i Rogalandsnaturen utover de to områdene det er gitt konsesjon for, nemlig Hervig og Høggjæren.

Vi har plikt til å ta vare på naturen og mulighetene for jakt, fiske og friluftsliv også for kommende generasjoner.

Med vennlig hilsen
NJFF-Rogaland

(sign.)
Oddvar Vermedal
Fylkesleder

Terje Havsø
Nestleder - saksbehandler

Kopi til:

Direktoratet for Naturforvaltning
Fylkesmannen i Rogaland
Mattilsynet
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Naturvernforbundet i Rogaland
Stavanger Turistforening
FNF - Rogaland